

Tafjord waterkrachtcentrale

TAFJORD - Met de auto langs fjorden, door vele tunnels en continue genietend van prachtige vergezichten kom je na 40 kilometer in Tafjord aan. Een klein dorpje aan het 'einde van de wereld' lijkt het. Omgeven door hoge bergen, aan de rand van het fjord en met de waterkrachtcentrale als belangrijkste inkomstenbron. Je kunt hier met je bootje aanleggen, op een van de twee campings je caravan of tent opslaan en het als startpunt van vele wandeltochten door de bergen gebruiken. Vergeet niet even te kijken bij de Zachariasdam.... Indrukwekkend!

Twée maanden in Noorwegen

STORDAL - Zo'n twee maanden geleden namen afscheid van iedereen en waren vol verwachting van onze nieuwe woonplaats, Stordal in Noorwegen. Hoe heb je het beleefd? Zijn de mensen vriendelijk? Kun je een beetje wennen? Van veel kanten kregen we dezelfde vragen, waar maar een antwoord op is, we hebben gewoon geen tijd om er veel bij stil te staan. Voordat we het weten zijn we al behoorlijk ingeburgerd, hebben veel contacten en voelen we ons al thuis. Natuurlijk knijpen we ons af en toe in de armen en vragen ons af is het echt, wonen en werken we hier of hebben we nog vakantie. De eerste paar weken hadden we inderdaad een beetje een vakantiegevoel. Nu, twee maanden later, hebben we onze draai gevonden en zijn we volop in de running om ons brood of beter gezegd ons 'knekkebrød en kneip' te verdienen.

De toeristen zijn weg

Het is inmiddels goed te merken dat het toeristenseizoen is afgelopen. Er is veel minder verkeer, geen buitenlandse nummerborden meer op de weg en wat je ook hoort het is allemaal Noors. Toch valt er nog genoeg te beleven. Er worden nogal wat activiteiten en culturele dingen georganiseerd, zodat er altijd wel wat te zien of te doen is. Op een paar dagen met regen na blijft het weer best aangenaam, geen 28 graden zoals in Nederland, maar toch prettig om buiten te zijn.

Ook zijn er dagen dat het wat kouder is. Slecht weer bestaat niet volgens de Noren, slechte kleding wel. En ze hebben gelijk. Als het regent trek je gewoon je regenjas aan en als het kouder is je 'genser', ehh trui.

In augustus waren Else en Eric op bezoek. Hier staan we op de brug in Ålesund. Fotografie; Eric.

Du snakker flott norsk

De taal, ja daar kun je een boek over schrijven. Een woordenboek wel te verstaan. In Nederland hebben we Noorse les gehad (Jan Haker nog bedankt) in het bokmål. Dat is, naast het nynorsk, een van de twee hoofdtaalen in Noorwegen, overigens ook de meest gebruikte taal hier. Tja en waar wonen wij.... juist in een gebied waar ze nynorsk spreken. Hebben we weer lekker uitgezocht, want dat er verschil in zit dat kunnen we je vertellen. Bovendien hebben ze hier de eigenaardigheid ook nog in het dialect te spreken (Stordalinger). We slaan er ons doorheen en elke dag leren we bij. Mieke op school met de kinderen en collega's en ik met mijn klanten en leveranciers. Er zijn dagen bij dat we tegen elkaar zeggen, dat het steeds beter gaat. Tot dat er weer een dag bij zit van 'Dat leren we nooit'. Afijn de Noren houden de moed erin door maar steeds te zeggen 'Du snakker flott norsk', dat is zoiets als je spreekt goed Noors. Positief denken dus. Wordt vervolgd.

Peter en Mieke

STORDAL – In twee maanden tijd een bedrijfje uit de grond stampen dat gaat natuurlijk niet. Toch gaat het langzaam maar zeker, zoals gezegd ik mag niet ontevreden zijn. Naamsbekendheid creëren, mensen en bedrijven leren kennen dat is de eerste stap en daar ben ik nu volop mee bezig. Ruth Janne, de secretaresse van de Næringshage, maakt aan de hand van mijn lijst met bedrijven in de regio afspraken voor een kennismakingsgesprek. Zo ben ik bij een aantal meubelfabrieken, een revalidatie-instelling,

De vorderingen van OnisMedia

verschillende hotels, de gemeente, een camping, bedrijfsverzamelgebouw, weekblad, accountantskantoor en nog een paar bedrijven geweest. Een aantal offertes gemaakt een paar opdrachtjes gekregen, dus al met al, het begin is er.

Om even een voorbeeld van een bijzondere afspraak te geven het volgende. Deze week naar Norddal geweest, zo'n 40 kilometer verderop. Het was mooi weer, zonnetje erbij en met de ferry (pont) het fjord over naar een hotelletje voor een eerste gesprek. In de lobby niemand te zien, want ja je kunt hier nu een kanon afschieten zo rustig is het. Naar boven gelopen op het geluid van stemmen af. Kennis gemaakt

met de eigenaresse, Kirsten (zeg Tsjirstin). Heel aardig, liet me gelijk het hele hotel zien, ik heb alle kamers gezien tot en met de vriesruimte toe. Daarna in het restaurant met elkaar zitten praten en mijn presentatiemap doorgekeken. En dan wordt er gewoon een bord met flatbrød met laks en honning (plat brood met zalm en honing) voor je neus gezet, want ja eten is hier in Møre og Romsdal heel belangrijk volgens Kirsten. En wie ben ik om daar tegen te protesteren. Afscheid genomen en hopelijk tot ziens. Geen knoop verdiend dus, maar een prima middag in Noorwegen gehad en dat is ook wat waard nietwaar? Wordt vervolgd.

Peter

Else en Eric op bezoek in Stordal

STORDAL – Op maandag 15 augustus kwamen Else en Eric bij ons. 's Avonds opgehaald van Vigra, het vliegveld in Ålesund. Fantastisch om ze weer te zien. Even een traantje wegpinken en dan snel naar Stordal, want ze hebben er een lange dag opzitten, het is tenslotte nog een goed uur rijden voor we thuis zijn. Het huis bekijken, nou ja huis, onze veredelde studentenwoning eigenlijk. Ze waren er enthousiast over. Het is ook een gezellig huisje, alles van blank hout, twee slaapkamers, een stukje gras en een prachtig uitzicht op de bergen, waar in de verte nog een beetje sneeuw op ligt.

De dag erop met z'n drieën Stordal verkennen, naar het fjord, mijn kantoor bekijken en even naar Dyrkorn een plaatsje vlakbij. Mieke moet werken op de Barnehage en kan dus helaas niet mee. Aan het eind van de dag Mieke

opgehaald van de Barnehage, de kindertjes daar vonden het wel interessant zo'n invasie van die rare buitenlanders.

Verder zijn we 'på biltur' naar Geiranger geweest. Geiranger is één van de meest geliefde toeristische plekken in Noorwegen. Het fjord gaat diep het land in en eindigt bij Geiranger. Zelfs enorme cruiseschepen (o.a. de Queen Mary II, zie onze vorige nieuwsbrief) kunnen tot het plaatsje komen. De passagiers worden met kleine bootjes naar de wal gebracht, waar in grote hoeveelheden souvenirs ingeslagen worden. Wij gaan met de boot van Geiranger naar Hellesylt, circa 50 minuten varen. Mooie tocht, alleen word je gek van al die verhalen in vele talen die constant door de luidsprekers klinken. Echt toeristisch dus. Om de week compleet te maken wordt er nog gezwommen in het fjord (alleen Else hoor, brrrrrrrr) en gaan we met een bootje het fjord op (de bruinvissen, een klein soort dolfinen) springen boven het water uit.

Vrijdag heeft Mieke ook vrij en staat Ålesund op het programma. Ålesund is de grootste stad bij ons in de buurt. Zestig kilometer rijden en

je bent in een prachtige stad in Jugendstil stijl. In 1904 is Ålesund compleet herbouwd na een enorme brand, die de grotendeels houten stad heeft verwoest. Else heeft via internet het Atlanterhavsparken gevonden. Een groot zeeaquarium, waar we dan ook gaan kijken. Terrasje pakken, winkels kijken en heel veel bijkletsen is prioriteit nummer 1.

En dan is het helaas alweer zaterdag en moeten de koffers gepakt worden. Het was fijn om Else en Eric te laten zien hoe we hier wonen en werken. Dat Noorwegen niet echt ver weg is, je er ook heerlijk weer kan hebben en de mensen er vriendelijk en gastvrij zijn. Het is heel bijzonder je eigen kinderen zo volwassen te zien worden en ze jou, als ouders, de ruimte geven om dingen te doen, die natuurlijk best moeilijk voor hen zijn. Wij hebben het gevoel dat dit bezoekje ons allemaal heel goed heeft gedaan en daar zijn we dankbaar voor. En dat er dan een paar tranen vloeien bij het uitzwaaien, dat is alleen maar goed.

Peter

Klaar voor de start!

Op vrijdag 9 juli vertrokken we vanuit Lochem. Bert Makkinga, onze makelaar, nam de foto.

Rømmegraut

Op een zondag naar 'Langsæterdag' geweest. Dit is een feestelijk dag, vlakbij het skicentrum van Stordal, met muziek, dans, zingen een openlucht kerkdienst met doop en natuurlijk veel eten en drinken. Wat betreft drinken, daar kun je de sterke drank en bier wel vergeten, maar koffie, thee, sap en frisdrank zijn prima vervangers. En wat het eten betreft, daar hoort hier in Noorwegen gewoon een oud Noors gerecht bij met de naam 'rømmegraute' bij. Een dikke warme zoete pap met kaneel, suiker, siroop en wat rozijnen erop. Mieke kon zich er wel voor schudden, maar ik heb het met smaak gegeten. Hoewel het bord niet helemaal leeg ging zo machtig is het. Langsæterdag is bovendien goed voor de Noorse contacten en om weer een beetje beter Noors te spreken.

Samen met Heleen bij Kokarstein, vlakbij Stordal. Heleen en Joost waren in Stordal om ons welkom te heten met een pan macaroni en.... nog zelf te pellen garnalen. Joost nam deze foto. Volgende keer mag hij er ook bij op.

Een historisch moment.
We hebben nu een echte Noorse auto!

WOEF - Hoi allemaal, daar ben ik weer. Dat was wat hoor na die eerste nieuwsbrief. Ik kreeg me toch een reacties, zelfs van mensen waar ik nog nooit van had gehoord. Ze schreven dat die column van Duko er in moest blijven en dat het hun favoriet was. Het is dat ik geen schoenen aan heb anders ging er nog naast lopen ook. Dus op veler verzoek hier het vervolg van 'De groeten van Duko'.

Wat zal ik eens vertellen over de tijd dat ik als oer-Hollandse hond in Noorwegen verzeild geraakt ben? Zwemmen in het fjord bijvoorbeeld, ja dat kennen ze in Nederland niet hè. Niet dat het nou zo spectaculair is, maar het klinkt wel lekker. Ik krijg er wel een zoute bek van, maar met dat heerlijke weer hier is het wel genieten en ontspannend na zo'n dag slapen in je mand. Oh ja, ik heb ook al twee dikke vriendinnen hier. Niet van die saai troelen hoor, nee twee prachtmeiden van tien en zes jaar oud, Therese en Ylva. Komen me heel vaak ophalen om uit te laten. Ordinair woord eigenlijk uitlaten. Hier noemen ze dat 'Vi går på en liten tur'. Dat klinkt toch veel gezelliger of niet? Op de foto zie je mij met Therese, Ylva komt de volgende keer aan de beurt om op de foto te gaan.

Wacht even hoor, moet me even omdraaien in m'n mand. Kan makkelijk, die baas van me

schiet toch niet erg op met het uittypen van mijn verhaal. Met mijn grote poten kan ik niet op dat toetsenbord van 'm, dus doet hij het. Wel een toffe peer, die baas van me, mag vaak mee naar kantoor. Tussen de middag langs de elva (rivier) effe wandelen en af en toe een aai van de andere mensen op de Næringshage. Is weer eens wat anders hè. Wat een 'Næringshage' is, ja daar vraag je me wat? Volgens mij gewoon een paar kantoren in 1 gebouw en het hele zootje bij elkaar noemen ze dan zo.

Thuis heb ik een fijne plek. Ik voel me dan ook al echt thuis hier. Af en toe komt de kat van de burens even aanwippen en voordat ik er erg in heb val ik bijna over hem heen, want ja ik ben zo blind als wat. Schrik ik me gek als die kat gewoon op het pad ligt en ik er net aan kom. Rocky heet ie. Nou stenen hebben ze genoeg hier, dus daar zal hij wel naar vernoemd zijn.

Oh ja, een paar weken geleden waren Else en Eric er. Had ik toch helemaal niet in de gaten dat ze kwamen, die baas van me zegt ook nooit wat. Maar goed het was super gezellig en ik was best een beetje emotioneel, want ja je mist ze toch wel een beetje nietwaar?

Nou, de groeten maar weer en tot de volgende keer.

Duko

Ja en dan werk ik opeens op een kinderdagverblijf, want dat is de Noorse barnehage eigenlijk. Leuk, gezellig, maar niet iets wat ik de rest van mijn leven wil doen. Mijn dag bestaat uit luiers verschonen, traantjes drogen, maaltijden verzorgen, spelen, liedjes zingen, proberen voor te lezen en opletten dat alles een beetje vreedzaam verloopt. En natuurlijk Noors praten, de hele dag, dat is mooi meegenomen. Ik heb leuke collega's, de meeste nemen de tijd om rustig te praten. Peter is af en toe best jaloers, dat mijn Noors snel vooruit gaat. Toch staat ook hij zijn mannetje. Hij praat gewoon en houdt zich niet bezig met grammatica en dat gaat eigenlijk heel goed. Ze verstaan hem en hij kan een heel gesprek voeren. Daar gaat het toch om. Dus ook met hem komt het wat de taal betreft wel goed.

Mijn groep bestaat uit 13 kinderen, die niet allemaal elke dag komen. Er zitten twee Nederlandse kindjes in mijn groepje. De barnehage is open van kwart voor acht tot half vijf. Niet alle kinderen komen de hele dag. Ik werk samen met twee andere collega's, verder werken er zo'n 16 vaste begeleiders. De kinderen spelen erg veel buiten. Zelfs als het regent, gaat iedereen toch minstens een uur achter elkaar naar buiten, vaak twee keer per

dag. Wel heel koddig van die kleine hummels in volledige regenpakken en laarzen, na een tijdje helemaal onder de modder. Ze worden daarna met de tuinslang schoongespoten. Zijn de kleren door en doornat, geen probleem. Er is namelijk een droogkast, het natte spul erin, warme lucht aan zetten een uurtje later is alles weer droog. Laarzen, schoenen, regenpakken alles kan erin. Erg handig!!!!

Er wordt ook geknutseld en getekend. Elke groep bestaat uit basisgroepjes, iedere volwassene heeft uiteindelijk de verantwoording voor een klein groepje kinderen. Ik werk met kinderen van 2 en 3 jaar, waarvan er nog een aantal 's middags een dutje doen. Heel gedoe, maar ze gaan allemaal braaf slapen. Heel wat anders dan op een basisschool, was wel even wennen.

Mieke

Stordal skule

Vrijdags werk ik de hele dag op school, 's morgens als assistent in de eerste klas (groep 3 in Nederland). Ik mag daar de Nederlandse kinderen, nu nog twee en in oktober drie, helpen in de les. Mijn taak is er voor te zorgen, dat ze alles een beetje begrijpen en helpen met het Noors. Het gaat er alleen anders toe dan in Nederland. Het is meer groep twee dan groep drie, al moeten ze wel heel veel luisteren en spelen ze minder dan in de Nederlandse groep 2. Voor de Nederlandse kinderen is dat niet niks. Het kost veel energie. Als er een probleempje is, is het best frustrerend. Ze kunnen niet zeggen, wat ze willen. Daar ligt dus mijn taak. Een boeiende opdracht en voor mij ook niet altijd gemakkelijk. Maar het is erg leerzaam en zeker een uitdaging.

's Middags geef ik moedertaalonderwijs aan dezelfde Nederlandse kinderen en ook aan een jongen, die in de vierde klas (groep 5 niveau) zit. Dat is erg leuk. We "slappe" dan samen

even "av", zoals dat zo mooi in het Noors heet, of te wel we gaan even lekker ontspannen en Nederlands praten. Dat is wel erg fijn na een vermoeiende ochtend, vooral ook voor de kids. Ze zijn heel gemotiveerd. Want nu leren ze echt lezen en schrijven. De Noorse les is nl. iets anders. Ze beginnen met allerlei begrippen en daarna met het aanleren van de hoofdletters in de volgorde van het alfabet en in blokletters. Die begrippen leren de kinderen in Nederland al in groep 1 en 2. Hoofdletters worden in Nederland pas in groep 4 aangeleerd. Ook hier is het weer even wennen.

Jullie merken wel dat ik zo druk ben als een klein baasje. Nu is het nog nieuw en leuk, maar ik moet wel keuzes gaan maken. Anders gaat dat niet goed en dat hebben we al eens meegemaakt, liever niet weer. Het liefst zou ik twee dagen op de school werken en misschien af en toe op de barnehage invallen. Dat ga ik in het gesprek, dat ik in december heb, ook

duidelijk aangeven. Uiteindelijk ben ik niet naar Noorwegen gegaan om me uit de naad te werken. Maar ja investeren heet zo iets toch? Investeren in de toekomst. Voorlopig geeft het nog veel energie, maar ja ik ken mezelf.....ik moet vooral niet doordraven en ja ik heb nu Ans (mijn collega in Nederland) niet naast me staan om me af te remmen. Ik moet dus zelf aan die rem trekken en dat is best moeilijk.

Maar goed voorlopig gaat het allemaal nog heel goed! En daar zal ik dan ook maar van genieten. En zoals ik al zei, mijn Noors gaat erg vooruit en dat is wel kicken!!

Mieke

Colofon

PM-nieuws is een onregelmatig verschijnende uitgave van Peter en Mieke Onis. Teksten en foto's: Peter, Mieke en Duko. Vinjehjellane, 6250 Stordal, Norge
Tlf. 0047-70 27 8660. Email: info@onismedia.no
Internet: www.onismedia.no. Stordal september 2004.